

olyannyira vitára késztető utolsó mellől hiányzik. Amellől, amitől függetlenül Burány Béla könyve is valóságunk egy darabjának hiteles tükörképét jelenti a számunkra. Ugyanúgy körtüneteink önismeretre késztető gyűjteményeként, mint Gubás Jenőé. Mindkettőjük esetében a kérdéses tüneteket ugyancsak tünetként követve nyomon.

VARGA Zoltán

POLNER ZOLTÁN HÁROM ÚJ KÖNYVE

Bábakeresztség, Népi szövegek Szeged környékéről. Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Kiadó, Szeged, 1996; *Földédősanym*. Népi szövegek Szeged környékéről. Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Kiadó, Szeged, 1997; *Az Ember Fia a Golgotán*. Szeged környéki archaikus népi imádságok. OFFICINA Nyomdaipari Oktató és Termelő Kft. Szeged, 1998

A szegedi nagytáj népéletének avatott kutatója Polner Zoltán, akinek átfogó gyűjtőmunkája már szinte az egész Csongrád megye hiedelemvilágát, szakrális néprajzát, szokásköltészetét feltárta az érdeklődő olvasó előtt, s alkalomadtán szólt a vajdasági eredetű szövegeiről is. Legújabban a szegedi főiskolások (és persze mindannyiunk) okulására készített antológiákat *népi szövegekből*.

Polner Zoltán 1978-ban kopogtatott igazából a magyar néprajztudomány kapuján, amikor Erdélyi Zsuzsanna első követőjeként publikálta *Föld szülte fáját* című archaikus népi imádságyűjteményét a Szeged környéki kutatópontokról. A népi imádságok azóta is foglalkoztatják a költőként is ismert tudóst. Ilyen érdeklődése eredményezte az *Arany fának arany ágán* (Békéscsaba, 1981), majd a *Koronával koronázzák* (Makó, 1985) és *Az Ember Fia a Golgotán* (1998) címen publikált archaikus imádságokat tartalmazó könyveit, füzeteit. Ez utóbbi harmincöt értékes imádságot tartalmazó kiadványának Bevezetőjében a műfaj költészeti sajátosságai mellett az eddigi eredményes kutatókról is megemlékezik (magyarországiakról, erdélyiekről, vajdaságiakról). De Polner a röszei és a deszki falumonográfiaírnak is társszerzője, s mindkét könyvben bemutatta az ott gyűjtött magyar és szerb nyelvű imádságokat és ráolvasásokat. Eddig megjelent tizennégy néprajzi vonatkozású könyve (a felsoroltak mellett: *A Teknyőkaparó*, 1980; *Mikor az Úr Jézus a földön járt*, 1983; *Ördögösök*, 1984; *Éganyám, földanyám*, 1985; *Jegykendő a forgószelelben* 1987; *Sárember*, 1989; *Hetvenkedők*, 1989; *Boldogasszony ágya*, 1995) mind a szülőföldje folklórörökségét szorgosan kutató és mentő egykori tanárnak, majd újságrónak olyan nemes példáját revelálja, amelyből ma már nem sok akad a magyar nyelvterületen.

Polner Zoltán mostanában a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola hallgatóinak állít össze néprajzi antológiákat saját gyűjtéséből, hogy a vidékre kikerülő fiatal tanárok előtt se legyenek ismeretlenek a régi öregek hiedelmei, varázsszövegei, imádságai. „Nagy megtisztelésnek tekintem, hogy a jövő nemzedékének tolmácsolhatom az ősök feledhetetlen üzenetét” – írja az egyik utószóban. S valóban üdvös és követendő vállalkozás ez mind a szerző, mind a főiskola részéről, hiszen a kapott ismeretek mellett az olcsó kiadású

szöveggyűjtemények is ott lesznek a tanárok keze ügyében a korábbi és sokszor nehezen hozzáférhető szakmai kiadványok helyett (persze a szakirodalmi bibliográfiák közlésével).

A *Bábakereszttség* című gyűjteményében Polner népmeséket, balladákat, ráolvasásokat, varázsló és rontó szövegeket, természetmagyarázó hiedelmeket, a születéssel és a bába-keresztiséggel, a garabonciásokkal kapcsolatos hiedelmeket, mondákat, legendákat s természetesen archaikus imádságokat kínál olvasóinak a maga választott kutatási területéről.

A szépséges című *Földédsanyám* könyvben a Szeged környéki táltosok, boszorkányok, állatrontók, lucaszéket készítőik emlékezetét villantja fel, és több szöveget közöl a betegségek népi gyógyításáról; s újfent a népballadából és a népi imádságokból is ad válogatást. Egy újdonság is szerepel a friss antológiában: a neves kiszombori vőfély, Laczi János *vőfénykönyve*. Az 1905-ben született „öregvőfény” legalább kétezer lakodalomban mondta el a nagypjától s az apjától örökölt szövegeket, verseket, rigmusokat. Valójában a kiszombori lakodalom teljes képe bontakozik ki e szövegek mögül.

Polner Zoltán új könyvei gyakran tartalmaznak a szerző által már korábban is tárgyalt témájú szövegeket, de ilyen összefoglaló célú válogatásuk közreadása bizonyára hasznos olvasmány lesz mindazoknak, akiknek e könyvek készülnek. A népi imádságok újabban gyűjtött szövegeivel pedig a szerző azt a szándékát szolgálja, melyet többször is megfogalmazott és fenn is hirdetett: tizezer szöveget kell összegyűjtenünk! Úgy legyen.

SILLING István

S Z Í N H Á Z

MIRO GAVRAN: GEORGE WASHINGTON SZERELMEI

Aligha létezik szokványosabb színházi mese s ugyanakkor kedveltebb téma a szerelmi háromszögtörténeteknél. Ezért meglepő is, de érthető is az frók vonzódása irántuk, akik egyfelől a siker reményében vállalkoznak efféle történetek megírására, másfelől talán kihívásnak tekintik a számtalanszor felhasznált alapképlettel való küzdelmet.

Az utóbbiak közé tartozik Miro Gavran (1961) horvát drámaíró, aki nemcsak azt találta ki, hogy a három szereplő közül csupán kettőt, a két nőt lépteti fel, hanem hogy a háromszögtörténetet menet közben váratlan ötlettel megfejeli. Mikor már-már holtpontra jutna a feleség és a szerető tipikus női csipkelődésekkel s alattomos szúrásokkal folyó leszámolója, akkor jön elő a fiatalabb a farbával, s bevallja a feleségnek, hogy a közhiedelemmel ellentétben ő sohasem volt szeretője az immár halott elnöknek, csupán megegyeztek abban, hogy havi apanázsért eljátssza a szerető szerepét. Ez mindkettőjüknek érdeke volt; Silvia igény segíthetett csődbe jutott családján, George Washington pedig féltékenyvé teheté feleségét, aki őt az állami ügyek intézésébe bódulva emberként, férjként elhanyagolta.

Csakhogy mint minden nagyszerű ötlet, ez is meghibásodott, porszem került az évekig olajozottan működő gépezetbe. Az elképzelés valóban kiválóan bizonyult, sikerült